

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-177/20

**„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft.
proti
Vas Megyei Kormányhivatal**

(návrh na začatie prejudiciálneho konania,
ktorý podal Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság)

Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 10. marca 2022

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zásady práva Únie – Prednosť – Priamy účinok – Lojálna spolupráca – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Článok 63 ZFEÚ – Povinnosti členského štátu vyplývajúce z rozsudku vydaného v konaní o prejudiciálnej otázke – Výklad pravidla práva Únie Súdny dvorom v rozsudku vydanom v konaní o prejudiciálnej otázke – Povinnosť zabezpečiť plný účinok práva Únie – Povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je v rozpore s právom Únie, tak ako ho vykladá Súdny dvor – Správne rozhodnutie, ktoré sa stalo právoplatným v prípade, že proti nemu nie je podaný opravný prostriedok na súd – Zásady ekvivalencie a efektivity – Zodpovednosť členského štátu“

Členské štáty – Povinnosti – Povinnosť lojálnej spolupráce – Povinnosti vnútroštátnych súdov – Vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje zánik práv na užívanie ex lege a ich výmaz z katastra nehnuteľností – Vnútroštátna právna úprava nezlučiteľná s právom Únie, ako ho vykladá Súdny dvor – Povinnosť neuplatniť uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu – Výmaz práv na užívanie, ktorý sa stal právoplatným v prípade, že proti nemu nie je podaný opravný prostriedok na súd – Povinnosť odstrániť protiprávne následky porušenia práva Únie – Povinnosť nariadiť príslušnému orgánu opätovný zápis uvedených práv – Nemožný opätovný zápis – Právo na náhradu

(Článok 4 ods. 3 ZEÚ; články 63 a 267 ZFEÚ; Charta základných práv Európskej únie, článok 17 ods. 1)

(pozri body 45, 57, 58, 62, 64 – 68, 75 a výrok)

Zhrnutie

„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft (ďalej len „Grossmania“), obchodná spoločnosť so sídlom v Maďarsku, ktorej spoločníkmi sú však štátni príslušníci iných členských štátov, bola držiteľom práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov v Maďarsku. Dňa 1. mája 2014 boli jej práva vymazané z katastra nehnuteľností na základe maďarskej právnej úpravy, ktorá k tomuto dňu stanovuje zánik práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov, ktoré boli predtým zriadené na základe zmluvy medzi osobami, ktoré nie sú v blízkom príbuzenskom vzťahu, *ex lege*. V roku 2018 Súdny dvor vo svojom rozsudku SEGRO

a Horváth¹ rozhodol, že voľný pohyb kapitálu v zmysle článku 63 ZFEÚ bráni takejto vnútroštátnej právnej úprave. V nadväznosti na tento rozsudok požiadala Grossmania príslušné orgány o opätovný zápis svojich práv na užívanie pozemkov. Jej žiadosť však bola zamietnutá.

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Győr, Maďarsko), ktorý mal posúdiť zákonnosť tohto zamietnutia opätovného zápisu, rozhodol položiť Súdneho dvoru otázku týkajúcu sa rozsahu záväzných účinkov rozsudkov Súdneho dvora vydaných v prejudiciálnom konaní. Podľa tohto súdu totiž z rozsudku Súdneho dvora SEGRO a Horváth vyplýva, že maďarská právna úprava, na ktorej bolo založené zamietnutie žiadosti spoločnosti Grossmania, je v rozpore s právom Únie. Na rozdiel od situácií, v ktorých bol vydaný tento rozsudok, však Grossmania pred súdom nespochybnila výmaz svojich práv na užívanie. Uvedený súd sa preto pýta, či vzhľadom na rozsudok SEGRO a Horváth napriek tomu môže vylúčiť uplatnenie dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy z dôvodu jej rozporu s právom Únie a uložiť príslušným orgánom povinnosť opätovne zapísať vymazané práva na užívanie.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresňuje povinnosti členských štátov, najmä vnútroštátnych súdov, vyplývajúce z rozsudku vydaného v prejudiciálnom konaní z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore s právom Únie v prípade právoplatného rozhodnutia vykonávajúceho túto právnu úpravu, ako aj opatrení, ktoré tieto štáty musia prijať na odstránenie protiprávnych následkov vyvolaných tou istou právnu úpravou.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv pripomína, že ak jeho judikatúra poskytla jasnú odpoveď na otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, musí vnútroštátny súd urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad uplatnený. Na základe zásady prednosti práva Únie musí vnútroštátny súd upustiť od uplatnenia akejkoľvek vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie, ktoré má priamy účinok, pokiaľ ho nemôže vykladať v súlade s týmto právom. Tento priamy účinok je priznaný najmä článku 63 ZFEÚ, ktorý zakotvuje voľný pohyb kapitálu. Keďže z rozsudku SEGRO a Horváth vyplýva, že dotknutá maďarská právna úprava je nezlučiteľná s článkom 63 ZFEÚ, vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe o neplatnosť rozhodnutia založeného na tejto právnej úprave, je povinný zabezpečiť plný účinok uvedeného článku a neuplatniť uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že na základe zásad efektivity a lojálnej spolupráce vyplývajúcich z článku 4 ods. 3 ZEÚ môžu osobitné okolnosti uložiť vnútroštátnemu správnomu orgánu povinnosť opätovne preskúmať konečné rozhodnutie. V tomto kontexte treba nájsť rovnováhu medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou zákonnosti z hľadiska práva Únie. Táto posledná uvedená požiadavka má v prejednávanej veci veľký význam vzhľadom na veľmi rozsiahle nepriaznivé dôsledky spôsobené dotknutou vnútroštátnou právnu úpravou a výmazom práv na užívanie, ktorými sa táto právna úprava vykonáva. Ako totiž vyplýva aj z rozsudku Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov)², táto právna úprava predstavuje zjavné a závažné porušenie základnej slobody stanovenej v článku 63 ZFEÚ a zároveň práva vlastníť majetok zaručeného článkom 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, keďže toto porušenie sa dotýkalo viac ako 5 000 štátnych príslušníkov iných členských štátov než Maďarska.

¹ Rozsudok zo 6. marca 2018, SEGRO a Horváth (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157).

² Rozsudok z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432).

V dôsledku toho, keďže vnútroštátna právna úprava môže okrem iného viesť k nejasnostiam, pokiaľ ide o nevyhnutnosť napadnúť rozhodnutia o výmaze prijaté na jej základe, požiadavka právnej istoty nemôže prípadne odôvodniť nemožnosť stanovenú v maďarskom práve napadnúť na súde, v rámci žaloby proti zamietnutiu žiadosti o opätovný zápis práv na užívanie, výmaz týchto práv, ktorý sa medzičasom stal právoplatným. Vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, musí teda vylúčiť túto nemožnosť z dôvodu, že je v rozpore so zásadami efektivity a lojálnej spolupráce.

Napokon sa Súdny dvor domnieva, že ak v práve Únie neexistujú osobitné pravidlá týkajúce sa spôsobov odstránenia protiprávnych následkov porušenia článku 63 ZFEÚ za okolností prejednávanej veci, opatrenia na zabezpečenie dodržiavania práva Únie môžu spočívať najmä v opätovnom zápise nezákonne zrušených práv na užívanie do katastra nehnuteľností. Vnútroštátny súd však musí vzhľadom na právny a skutkový stav existujúci v čase vydania rozhodnutia overiť, či je potrebné nariadiť takýto opätovný zápis príslušnému orgánu alebo či tomu bránia objektívne a legitímne prekážky, ako je nadobudnutie pozemkov, na ktoré sa vzťahujú tieto práva na užívanie, novým vlastníkom v dobrej viere. Ak by sa takýto opätovný zápis ukázal ako nemožný, bolo by na odstránenie protiprávnych následkov porušenia práva Únie nevyhnutné priznať bývalým držiteľom zrušených práv na užívanie náhradu, ktorá by bola spôsobilá nahradiť hospodársku stratu vyplývajúcu zo zrušenia týchto práv.

Okrem toho bez ohľadu na vyššie uvedené opatrenia úplná účinnosť práva Únie znamená, že jednotlivci poškodení porušením tohto práva majú na základe zásady zodpovednosti štátu za škody spôsobené takým porušením aj právo na náhradu škody v súlade s podmienkami stanovenými judikatúrou Súdneho dvora, ktoré sa v prejednávanej veci zdajú byť splnené.